List 10. **NOVICE** Tečaj XLVI.

gospodarske, obrtniške in národne.

Izhajajo vsako sredo po celi pôli. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 3 gold. 40 kr., za pol leta 1 gold. 70 kr., za četrt leta 90 kr., pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gold., za pol leta 2 gold. 10 kr., za četrt leta 1 gold. 10 kr.

V Ljubljani 7. marca 1888.

Obseg: Kakeršna setev, takšna žetev! — Kmetovalci, odprite oči! — Semenski krompir. — Arorska potočnica. — Vprašanja in odgovori. — Razne reči. — Zemljepísni in narodopisni obrazi. (Dalje.) — Andrej Einspieler. (Dalje.) — Trgovinska in obrtna zbornica. — Iz deželnega zbora štajarskega. — Naši dopisi. — Novičar.

Gospodarske stvari.

Kakeršna setev, takšna žetev!

Kakeršna setev, takšna žetev! Resničen pregovor, katerega ne moremo nikdar dosti živo spominjati naših kmetovalcev. Naj mi bode torej dovoljeno, zopet nekaj vrstic o tem pisati, ker ravno sedaj se zopet pripravlja kmetovalec na jaro setev, nadejoč se, da mu bogato obrodi zrnje.

Nikakor ne zadostuje, da kmetovalec dobro pognoji in obdela njivo in potem dobrotljivi naravi prepusti vse drugo; ne, on more še mnogo storiti, in to mora.

Pred vsem je treba za obilo žetev dobrega semena in pa semenske premenjave ob določenem času. To oboje vedo naši kmetovalci žalibog še veliko premalo ceniti. Jaz pa ne menim množice vsejanega semena. Nasprotno! Saj pri nas kmetje dostikrat vsejejo še preveč semena, katero ali ne skali vse, ali pa tako gosto zaraste njivo, da žito niti dobro rasti ne more. V mislih imam najbolj, ali je seme dobro ali ne. Naši kmetovalci si pripravijo seme sami, in sicer iz svojega pridelka, in kakšno je to, vé vsak sam. Naše domače žito je le toliko očiščeno, da so pleve od zrnja ločene, vsa druga nesnaga, kakor plevelna zrna ter mala, zlomljena, nedozorela zrna ostanejo pa še vedno v semenu. Da po tacem semenu ni misliti na dober pridelek, mora vsak sprevideti, niti ni treba, da bi bil kmetovalec, kajti plevel da plevel, in majhna nedozorela zrna sicer kalijo, a ne dajo nikdar lepih klasov z lepim zrnjem. Na vse to se nikdar ne misli; če je potem njiva polna plevela ali pa vsled slabega zrnja redko zarastena, vzrok je zemlja, slabo vreme itd., le kmetovalec sam ni nikdar kriv.

Ako bi vsak kmetovalec, naj ima veliko ali malo poljá, rabil le dobro seme, katero je kupiti od poštenih in zanesljivih semenskih pridelovalcev, potem bi gotovo ne tožil toliko o slabih letinah in zraven tega bi imel njive brez plevela in pridelek, katerega bi mogel po najviši ceni prodati. Žalibog pa večina naših kmetovalcev ne gleda na žetev, ampak le misli, kako bi mogli pri setvi par krajcarjev prihraniti. Od tod prihaja, da sejejo ceno in slabo seme ter se ne morejo odločiti, da bi nekoliko globoče segnili v žep ter kupili boljšega in čistejšega semena.

V semenu niso skrite le osnovne oblike prihodnje rastline, ampak skrbna mati narava skrbela je tudi za primerno hrano, da mlade rastlinice, kedar pridejo na svet, ne trpijo pomanjkanja. Če kaže seme vsled svoje zunanje oblike, da ni popolno, ali pa če je celo strto, potem ni v njem dovolj prve hrane mladi rastlinici. Iz vseh teh vzrokov naj bi kmetovalci vender pričeli rabiti popolnoma čisto in vse enako ter popolnoma razvito seme, nikdar pa ne iz skoposti cenega in slabega semena, ker tu je napačno hraniti in ob enem neodpustna in kaznjiva malomarnost.

Nikdar ne moremo dovolj priporočati setve najboljšega in ob enem suhega semena. Zato je važno, določiti semenovo kmetijsko vrednost, težo zrna in kaljivost.

Težo določimo zrnu s tehtanjem, n. pr. ako stehtamo 100 zrn; 100 zrn rži tehta $1\frac{1}{2}$ do 4 grame, 100 zrn pšenice pa $2\frac{1}{2}$ do 3 grame.

Kaljivost določimo s posebnimi pripravami. Vzamemo n. pr. 100 zrn, katere denemo med vedno vlažen papir; kolikor več zrn okali, toliko boljše je seme.

Najbolje nam določijo semensko vrednost v ta namen ustanovljene kontrolne postaje. Žalibog da nobeden kmetovalec ne zahteva semena, ki je bilo na tacem zavodu pregledano, in od tod prihaja slaba žetev in pa cele njive predenice, katera uničuje tako zelo deteljo, da je po nekaterih krajih niti več sejati ne morejo.